

Szemnecz Emil

Írta: Sziklay János

Pár héttel az összeomlás után, az akkor uralkodott úgynevezett spanyolbetegség áldozata lett Szemnecz Emil, a katolikus újságírás kemény, bátor bajnoka. A vasegészségű, erős férfival néhány nap alatt végzett a gyilkos járvány. Talán megmenekülhetett volna, ha kíméletesebb önmagával szemben. De amint nem ismert alkut elveiben, úgy akart törhetetlenül győzni betegségén is. Mire orvosi kezelés alá került, már késő volt. Meghalt 59 éves korában.

A forradalom viharzott abban a gyászos novemberben, nem dicső napfényével, hanem rémalakokat táncoltató ködjével; a vezetők, saját rosszul sült csemegéjükön rágicsálva, a hirtelen híresség szeszétől megittasodva, nemtörődésükben megátalkodva, vakon nézték, hogy törnek be a farkasok, rókák gyönyörű majorságainkba; Gyulafehérváron, akár mint annakidején a balászfalvi mezőn, elszakadást proklamálnak a románok; a Kárpátok völgyeibe leszállanak a cseh legionáriusok; a belgrádi francia parancsnok beeregeti a délvidékre a szerbeket. Szemnecz, az erős magyar, a kemény függetlenségi, lelkében összezúzva látja a függetlenséget csillogtató szappanbuborékot, az ország szétbomlását a nagyszájú lehetetlenek és önző ámitók keze alatt, ő, aki a sajtószabadság vakmerő harcosa volt, még csak tollhoz sem nyúlhat, — mert a szabad sajtó már az első novemberi napokban megszűnt, nem kimondva ugyan, de annál határozottabban megcselekedve. Ha a nagy szellemi és erkölcsi rombolás, a szabadság, nemzeti függetlenség gúzsbakötése miatt egy-egy bátrabb lap szerényen szót emelt: egy felbérelt banda összetörte a nyomdát és szétverte a szerkesztőséget.

Aki akkor mindennap együtt ültem vele megszokott budai kávéházunkban, napról-napra fájdalmasabban láttam erős lelkének összeroppanását. Ez is bizonyára egyik oka volt annak, hogy magával már alig törődött, nem vette semmibe életét. Kinevelte az érte aggódókat, nem fogadta szívesen tanácsaikat. Ha elsodorja is a betegség, mi veszteség az, amikor a nemzet vész el? A kongrua-hivatalban főnöke, a néhai Timon Ákos erőszakkal adta át orvosi kézbe, amikor a nagy láz már leverte lábáról. És kívülről már csak egypáran vették körül az irataiban oly tüskésnek mutatkozó, de a társas érintkezésben annál joviálisabb és kedvesebb férfiút, mint Gévy-Wolff Nándor államtitkár, a Jeszenszkynek, nevezetesen István, az elhunyt közjegyző, unokaöccse Jeszenszky Sándor, ma miniszteri tanácsos, Gopcsa László ny. h. államtitkár, Kovrig Béla egyet. tanár, aki gyámfia volt, Kabakovics József törvényszéki bíró.

Halálakor elismeréssel emlékeztek meg róla azok a lapok is.

benne az elvhű, szókimondó, szaváért mindig helytálló újságíró, aki elvi meggyőződését nem vitte át a személyes gyűlölet terére. Ellenkezőleg, a kari összetartás szükségének hirdetője, a kari érdekek támogatója volt. Csak nemrég nyert befejezést a Hírlapírók Nyugdíjintézetében a Rumbach—Kacsokovics-féle hagyaték. A gazdasági válságok ezt is összezsugorították, de a megmentett rész már legutóbb is egy újságíróra nézve döntő jellegű segítséget tett lehetővé. Ha nem következik be az összeomlás, a Nyugdíjintézet egyik legszebb alapítványa lenne. Ezt pedig Szemnecz Emil csinálta. Ő volt a vele rokonságban álló Rumbachné birtokainak és házának kezelője, ő tanácsolta neki, hogy végrendeletében alapítványt jelöljön ki a hírlapírók nyugdíjintézete javára.

Szemnecz Emil somogyi, köttsei születésű volt, anyai részről rokonságban állt a megyében nagy szerepet vitt Kacsokovics, Szalay, Bosnyák családokkal. Előbb papi pályára készült, de ez nem felelt meg nyugtalan vérének, azért a Ludovika-Akadémia növendéke lett, emellett jogot is hallgatott. A katonai akadémia elvégzése után mint hadnagy szolgált a honvédségben, de már 1884-ben megvált az aktív szolgálatától s mert már előbb is irocsogált ide-oda, eltökélte, hogy politikus lesz. Akkor még elég jó vagyoni helyzete is bírhatta erre az elhatározásra. Mint somogyi erős függetlenségi, amellett pedig meggyőződéses katolikus ember ifjantan különösen merev ellentétet érzett a Tisza Kálmán-féle liberális politikával szemben. De maga a függetlenségi párt is, amelyhez politikailag vonzódott, a liberális elvekért harcolt. Nem volt tehát más választása, minthogy csatlakozzék Verhovay Gyula „Függetlenség” lapjához. Keserűen csalódott Verhovay egyéniségében, de rövid időre Zalaegerszegeen országgyűlési képviselőnek is megválasztatván, kitartott még mellette, de végül mégis előbb otthagya. Később a Függetlenség elég dicstelenül elbukott.

Pár évig úgyszólván tétlenségre volt kárthatva. De Lonkay halála után Hortoványi József meghívta a „Magyar Állam” főmunkatársának, majd 1890-ben átvette a lap felelős szerkesztőségét s azt megtartotta 1908 őszéig, a lap megszűnéséig. Ekkor Apponyi Albert gróf, az akkori kultuszminiszter egy kis hivaltalt adott neki (státuson kívül) a kongrua-ügyeket intéző osztályban. S ettől fogva, éppen azokban, akikért legkeményebben harcolt, csalódva, csöndes, bürokrata ember lett — kifelé.

Az ő szerkesztőségének első éveire esett az egyházpolitikai harc. Akkor volt igazán elemében. Akkor emelkedett a Magyar Állam is a legnehezebb harcok között nemcsak soha úgy nem élvezett tekintélyre, az ellenfelek szemében is, hanem anyagi erőre is, sokkal természetesebb erőre, mint aminőt az alapító Lonkay Antal tudott kijárni. Ha a lapot birtokló család akkor meghallgatja és a lap modernizálására áldozni tud, mint akkor tudott volna, a lap megőrizhette, sőt növelhette volna tekintélyét.

De enélkül a nagy harc lezajlása után ismét fokozatos hanyatlásnak kellett áldozatává lennie.

Pedig Szemnecz elveiért életét, szabadságát, rangját is kockáztatta. Kénytelen volt több párviadalt vívni, egyszer megsebesült, egy alkalommal pedig kalapját vitte le a golyó. Egyik heves cikke miatt a kormány felségsértési perbe fogatta, az akkori hangulatban az esküdszék kimondta rá a bűnöst és elítélték nyolchavi államfogházra. Pár hónapot ült is Vácon, de Schlauch bíboros közvetlen közbenjárására maga a király adott kegyelmet. Súlyosabb következménye volt katonai rangjának elvesztése. Akkor már főhadnagy volt. A székesfehérvári kerület tiszti becsületbírósága ítelt ügyében, Huberth tábornok elnöklete alatt. A becsületbíróság felmentette. Báró Fejérváry miniszter azonban megsemmisítette az ítéletet, Huberth tábornokot nyugdíjba kergette s a budapesti tiszti becsületbírósággal íteltette el Szemnecz rangvesztésre.

Jól mondta egy közeli alkalommal Glattfelder Gyula püspök, hogy amikor ma modern eszközökkel, hatalmasan fejlődhet a keresztény sajtó: nem szabad megfeledkezni azokról az öregekről, akik szegényen, megfélemlítések közt, idealizmustól hevítve vívták a keresztény eszmékért egy erős, hatalmas táborral szemben férfias harcaikat.

Nem szabad tehát, hogy feledésbe merüljön a katolikus sajtó egy igazi hőszának, Szemnecz Emilnek emléke.